MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W ŁOMŻY

JĘZYK I KULTURA UKRAIŃSKA WE WSPÓŁCZESNEJ HUMANISTYCZNEJ PRZESTRZENI CZASOWEJ: ASPEKTY KOMUNIKACJI MIĘDZYJĘZYKOWEJ I KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNYCH WSPÓŁCZESNEGO SPECJALISTY

ZBIÓR MATERIAŁÓW Z MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI INTERNETOWEJ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА В СУЧАСНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ЧАСОПРОСТОРІ: АСПЕКТИ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

Redakcja naukowa:
Zoia Sharlovych
Tetiana Hyrina

Łomża – Irpiń, 21.02.2024

MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W ŁOMŻY
PAŃSTWOWY UNIWERSYTET PODATKOWY

JĘZYK I KULTURA UKRAIŃSKA WE WSPÓŁCZESNEJ HUMANISTYCZNEJ PRZESTRZENI CZASOWEJ: ASPEKTY KOMUNIKACJI MIĘDZYJĘZYKOWEJ I KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNYCH WSPÓŁCZESNEGO SPECJALISTY

Zbiór materiałów
Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej

21 lutego 2024 r.

Łomża – Irpin
2024

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА В СУЧАСНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ЧАСОПРОСТОРІ: АСПЕКТИ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

21 лютого 2024 р.

Ломжа – Ірпінь
2024

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

Rekomendowany do rozpowszechniania w Internecie przez Radę Naukową Państwowego Uniwersytetu Podatkowego (protokół nr 11 z dnia 28 marca 2024 r.)

У 45 **Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty** [wydanie elektroniczne] : zbiór materiałów Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej, Łomża – Irpin, 21 lutego 2024 r. / Redakcja naukowa: Zoia Sharlovych, Tetiana Hyrina. Irpin : Państwowy Uniwersytet Podatkowy; Łomża: Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2024. 518 s. Format PDF ; publikacja internetowa; depozytariusz instytucjonalny.
ISBN 978-83-969222-6-7
ISBN 978-966-337-721-6

Recenzenci:
dr hab. prof. Vasylieva Oleksandra, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;
dr hab. doc., prof. Kovpak Viktoriia, Zaporoski Uniwersytet Narodowy, Ukraina;

Rada redakcyjna:
dr hab., prof. Zykun Nataliia, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;
dr hab., prof. Hyrina Tetiana, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;
dr Sharlovych Zoia, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska;
dr doc. Zaitseva Inna, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;
dr doc., **Kalyta Olena,** Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina

Zbór zawiera materiały Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej, która odbyła się 21 lutego 2024 r. w Zakładzie Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury Kierunku Technologii Społecznych i Humanistycznych, Sportu i Rehabilitacji Państwowego Uniwersytetu Podatkowego, zorganizowanej wspólnie z partnerami ukraińskimi i zagranicznymi. Publikacje odzwierciedlają kierunki i wyniki badań naukowych dotyczące następujących zagadnień tematycznych: język ukraiński jako fenomen kultury narodowej, komunikacja międzyjęzykowa we współczesnym świecie geopolitycznym, dialog międzykulturowy i prezentacja kultury ukraińskiej, kompetencje komunikacyjne współczesnego specjalisty, projektowanie mediów i komunikacja wizualna we współczesnym wymiarze kulturowym, współczesne środki masowego przekazu i uniwersalność człowieka, komunikacja biznesowa i studia nad tłumaczeniami: wyzwania współczesności. Publikacja przeznaczona jest dla szerokiego grona czytelników zainteresowanych powyższymi zagadnieniami.

Zbiór powstaje z gotowych materiałów dostarczonych przez autorów. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Wydawnictwo: MANS w Łomży

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431

ISBN 978-83-969222-6-7
ISBN 978-966-337-721-6

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Rzeczpospolita Polska), 2024
© Państwowy Uniwersytet Podatkowy, 2024

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

Рекомендовано до розповсюдження в мережі «Інтернет»
Вченою радою Державного податкового університету
(протокол № 11 від 28 березня 2024 року)

У 45 **Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця** [Електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р. / наукова редакція : З. Шарлович, Т. Гиріна. Ірпінь : Державний податковий університет ; Ломжа : Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі. Видавництво : MANS w Łomży, 2024. 518 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.
ISBN 978-83-969222-6-7
ISBN 978-966-337-721-6

Рецензенти:

Васильєва О., д-р наук держ. упр., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління Державного податкового університету;

Ковпак В., д-р наук із соц. ком., доцент, професор кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Запорізького національного університету.

Редакційна колегія:

Зикун Наталія Іванівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан факультету соціальних комунікацій, спорту та реабілітації, Державний податковий університет;

Гиріна Тетяна Сергіївна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет;

Шарлович Зоя Павлівна, кандидат педагогічних наук, ад'юнкт, Міжнародна Академія Прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща);

Зайцева Інна Веніамінівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет;

Калита Олена Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, яка відбулася 21 лютого 2024 р. на базі кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації Державного податкового університет, організованої спільно з українськими та зарубіжними партнерами. Публікації відображають напрями та результати наукових досліджень, присвячених таким актуальним питанням: українська мова як феномен національної культури, міжмовна комунікація у сучасному геополітичному світі, міжкультурний діалог і презентація української культури, комунікативна компетентність сучасного фахівця, медіадизайн і візуальнульні комунікації у сучасному культурному вимірі, сучасні засоби масової інформації та духовний універсум людини, бізнес-комунікації та перекладознавство: виклики сьогодення. Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Збірник сформований з готових матеріалів, наданих авторами. Видавець не несе відповідальності за надані до публікації матеріали.

Видавництво: MANS w Łomży

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431

© Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі (Республіка Польща), 2024
© Державний податковий університет, 2024

ISBN 978-83-969222-6-7
ISBN 978-966-337-721-6

Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy
Ministerstwo Finansów Ukrainy
Ministerstwo Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy
Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Zakład Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury (Irpin, Ukraina)
Międzynarodowa Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Rzeczpospolita Polska)
Wyższa Szkoła Ekonomii (Bydgoszcz, Polska)
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (Rzeczpospolita Polska)
Wydział Zarządzania Przedsiębiorstwem
Uniwersytet w Zagrzebiu (Chorwacja)
Uniwersytet Biznesu w Katowicach (Rzeczpospolita Polska)
Wydział Zarządzania, Polska
Kijowska Państwowa Akademia Sztuki Dekoracyjnej i Stosowanej oraz Projektowania im. M. Bojczuka
Zakład Projektowania Graficznego (Kijów, Ukraina)
Lwowski Narodowy Uniwersytet Zarządzania Środowiskiem, Zakład Edukacji Humanitarnej
Narodowy Uniwersytet Lotniczy, Zakład Reklamy i Public Relations (Kijów, Ukraina)
Chortycka Akademia Narodowa, Zakład Projektowania (Zaporoże, Ukraina)

PODZIĘKOWANIA

Instytucjom edukacyjnym, które wzięły udział w odbytej konferencji, wyrażamy wdzięczność za planowaną współpracę. Znaczna liczba współorganizatorów z różnych części Ukrainy i Europy świadczy o wysokim poziomie zainteresowania partnerów rozwojem i pogłębianiem kierunków naukowych w obszarach komunikacji społecznej, filologii, kultury i sztuki, a także perspektywami dalszych badań naukowych na poziomie multidyscyplinarnym. Dorobek naukowy podkreślony w raportach i publikacjach potwierdza rzetelność zrozumienia przez uczestników roli języka i kultury ukraińskiej w kształtowaniu kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty.

Міністерство освіти і науки України
Міністерство фінансів України
Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний податковий університет, кафедра соціальних комунікацій, словесності та культури (м. Ірпінь, Україна)
Міжнародна Академія Прикладних Наук В Ломжі (Республіка Польща)
Вища Школа Економіки (Бидгощ, Республіка Польща)
Економічний Університет у Катовіцах (Республіка Польща)
Department Of Enterprise Management
Загребський Університет (Хорватія)
Katowice Business University (Республіка Польща)
Faculty Of Management, Poland
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука
Кафедра графічного дизайну (м. Київ, Україна)
Львівський національний університет природокористування, кафедра гуманітарної освіти
Національний авіаційний університет, кафедра реклами і зв'язків з громадськістю (м. Київ, Україна)
Хортицька національна академія, кафедра дизайну (м. Запоріжжя, Україна)

ПОДЯКА

Висловлюємо вдячність за планомірну співпрацю закладам освіти, які долучились до проведеної конференції. Значна кількість співорганізаторів із різних куточків України та Європи свідчить про високий рівень зацікавленості партнерів у розвитку та поглибленні наукових напрямів у галузях соціальних комунікацій, філології, культури й мистецтва, а також про перспективність подальших наукових досліджень на мультидисциплінарному рівні. Наукові надбання, висвітлені у доповідях і публікаціях, підтверджують ґрунтовність розуміння учасниками освітнього процесу ролі української мови та культури у формуванні комунікативної компетентності сучасного фахівця.

ЗМІСТ

ПАНЕЛЬ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ФЕНОМЕН НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ. МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ У СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ СВІТІ

Бондаренко Анна
МОВА ЯК ЧИННИК ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ 20

Volkova Liudmyla, Parkhomenko Daryna
UKRAINIAN TERMINOLOGY: PROBLEMS AND PROSPECTS 23

Давидченко Інна
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ
В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ СВІТІ 28

Даниленко Людмила
ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ ТОПОНІМИ
ПІД ВОГНЕМ ВІЙНИ (ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ)..... 36

Загалевич Валентина
РОЛЬ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ СВІТІ 41

Зикун Наталія
ЗМІНИ В ЕКОСИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:
ПОКОЛІННЯ ВІЙНИ (2014–2024)..... 46

Калита Олена
МОВНА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 52

Проневич Олексій
ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ
ПЕРЕКЛАДУ АКТІВ ACQUIS COMMUNAUTAIRE
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ВИМІР 56

Руденко Юлія
ЗМІНИ В УКРАЇНСЬКОМУ МОВНОМУ ЛАНДШАФТІ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 63

Скидан Марина
КАТЕГОРІЇ ПРОСТОРУ Й ЧАСУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛІНГВІСТИКИ 67

Титаренко Валентина
ЗАПОЗИЧЕНА МЕТРОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА
В ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКИХ ПАМ'ЯТКАХ XVI–XVII СТСТ. 70

Шульгіна Валентина
РОЛЬ ПОЗАМОВНИХ ЧИННИКІВ
У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАТИВНОСТІ ПОВІДОМЛЕННЯ 75

Чорнобай Віра
МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ТА СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ 81

ПАНЕЛЬ 2. МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ І ПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Бабко Наталя
НЕМИНУЩА ПОСТАТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА І
ПРОЗАЇКА, УЧИТЕЛЯ І КРАЄЗНАВЦЯ МИКОЛИ АДАМЕНКА 85

Бегей Ігор
ВІД ТЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА ЧЕРЕЗ
МИКОЛУ ГОГОЛЯ ДО РОМАНА ВІКТЮКА 90

Березенко Віта, Іванець Тетяна
ПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
ЗАСОБАМИ ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ 96

Зятін Станіслав
ОСОБЛИВОСТІ РЕЖИСЕРСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ
ДРАМАТУРГІЇ В. ШЕКСПІРА Б. НОРДОМ:
«ГАМЛЕТ» НА СЦЕНІ ХАРКІВСЬКОГО
ТЕАТРУ ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА..... 100

Копитко Андрій
СОЦІОГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР ДІЯЛЬНОСТІ
ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «САМБІРЩИНА»
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО»..... 103

Купріянова Анастасія
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕТНОКУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНИ..... 108

Лисак Ірина
РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА В МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ..... 112

Лисенко Ганна
МУРАЛ-АРТ У ХУДОЖНЬОМУ ЖИТТІ ЗАПОРІЖЖЯ..... 116

Лущій Світлана
ПОГЛИБЛЕННЯ УКРАЇНСЬКО-ГРУЗИНСЬКИХ
НАУКОВО-МИСТЕЦЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ..... 122

Мазепа Олександр
УКРАЇНСЬКА ГЕРАЛЬДИКА ТА ГЕНЕАЛОГІЯ В 1945–1949 РОКАХ..... 127

Настащук Альона
ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ
МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... 132

Slobodianyk Anastasiia
ON THE WAY TO AN INCLUSIVE SOCIETY:
PROBLEMS AND PROSPECTS OF ENSURING

ACCESSIBILITY OF UKRAINIAN HIGHER
EDUCATION FOR PEOPLE WITH DISABILITIES 141
Сова Маргарита, Дєніжна Світлана
АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДИК
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ 145

Шкурко Валентина
ДИЗАЙН ЗАЧІСКИ ЯК МИСТЕЦЬКЕ ЯВИЩЕ 154

ПАНЕЛЬ 3. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Банар Марія
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ 159

Брянська Юлія
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ 164

Гапоненко Лариса
ОБҐРУНТУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В АСПЕКТІ ВНУТРІШНЬОГО СВІТУ ОСОБИСТОСТІ 167

Гуменюк Інна
КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ 174

Єськова Анжела
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ 183

Клочкова Юлія

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ 188

Козак Валентина
ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ CLASSTIME
У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ
ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН 192

Kornieieva Iryna
SOCIO-COMMUNICATIVE APPROACH
IN UKRAINIAN PUBLISHING AS THE CORE
OF LONG-LIFE EDUCATION 195

Krupko Olena
COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PHARMACEUTICAL
EDUCATION AND PHARMACIST ACTIVITIES 204

Kurepin Viacheslav, **Bakhishova Shalala**
PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TRAINING
OF MASTERS OF VOCATIONAL AND TECHNICAL
EDUCATION AT THE MYKOLAIV NATIONAL
AGRICULTURAL UNIVERSITY 209

Kurepin Viacheslav, Kuznetsova Iryna
COMMUNICATIVE COMPETENCE AS A COMPONENT
OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF A MODERN
TEACHER OF A VOCATIONAL (VOCATION-TECHNICAL)
EDUCATION INSTITUTION 220

Kurepin Viacheslav, **Pindera Mykola**
DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE
OF TEACHERS OF THE CYCLE OF PROFESSIONAL
AND TECHNICAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
IN AGRICULTURAL ENGINEERING 231

Lotareva Daria, **Didnyak Anastasiia**
INNOVATIVE TOOLS OF MODERN LEARNING:
USING MASTER CLASSES AND TRAINING

IN THE EDUCATIONAL PROCESS FOR
ACHIEVING COMMUNICATIVE COMPETENCES 242

Макаренко Андрій, Кузнєцов Олексій, Яковенко Вікторія
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ 251

Науменко Ліана
СПІЧРАЙТИНГ ЯК МИСТЕЦТВО Й ТЕХНОЛОГІЯ КОМУНІКАЦІЇ 256

Окунькова Лілія, Башинська Діана
ВАЛІДНІСТЬ БІЛІНГВІЗМУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 260

П'ятничка Тетяна, Шилінська Інна
АКТУАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ
ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ МОВОЗНАВСТВА 267

Тєлєжкіна Олеся
КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ: ТРЕНД В ОСВІТІ ЧИ
ГНУЧКІ НАВИЧКИ ДЛЯ ЖИТТЯ? 272

Шапошник Галина
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ
У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНОЇ АКТИВНОСТІ
ТА КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ 276

Штохман Лілія
РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ЗВО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 282

Чернобай Ольга
ПЕДАГОГІЧНИЙ ДІАЛОГ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ 287

Чорноус Оксана

ЗАСОБІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ 290

Yurchenko Kyryl, Oleinyk Dmytro
PERSONAL CREATIVE QUALITIES OF TEACHING
STAFF INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION
AS THE BASIS OF THEIR CREATIVE ACTIVITIES 293

Юрчишин Тетяна
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ФАХОВОГО
МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 303

ПАНЕЛЬ 4. МЕДІАДИЗАЙН І ВІЗУАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ

Бобрицька Марія, Гальчинська Ольга
КОЛАЖ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
У СОЦІАЛЬНИХ ПЛАКАТАХ 307

Борець Андрій
FAKE NEWS ВОЄННОГО ЧАСУ:
МАНІПУЛЯЦІЇ З ВІЗУАЛЬНИМ БРЕНДИНГОМ
ТЕЛЕМАРАФОНУ «ЄДИНІ НОВИНИ» 311

Дерев'янко Наталія
ПЕРСОНАЛЬНИЙ БРЕНДИНГ – ІНСТРУМЕНТ
КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ МИТЦЯ 317

Коваль Лідія
ЕМОЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ
ОСВІТЛЕННЯ У ВІЗУАЛЬНІЙ ЕКРАННІЙ КУЛЬТУРІ 321

Костенко Ігор, Яремчук Ірина

ЗАСОБИ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В РЕКЛАМНОМУ СУПРОВОДІ
ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ 324

Крупа Семен
РОЛЬ ЗОБРАЖЕННЯ ТА ВІЗУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У РЕКЛАМІ, ЇХ ВПЛИВ НА ЦІЛЬОВУ АУДИТОРІЮ..... 328

Лежнев Олександр, Бармак Діана
ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ ТА ІЛЮСТРАЦІЇ КНИЖОК
ДЛЯ ДІТЕЙ У ВІКОВИХ КАТЕГОРІЯХ ВІД 3 ДО 12 РОКІВ 331

Павлова Ольга, Оліфіренко Віталіна
ШРИФТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ 336

Оліфіренко Віталіна
ГРАФІЧНА ВИРАЗНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ШРИФТОВИХ КОМПОЗИЦІЙ В ОБКЛАДИНКАХ
СВЯТОСЛАВА ГОРДИНСЬКОГО 1920–1930-Х РР. 339

Фесенко Галина
ВІЗУАЛЬНА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПАМ'ЯТІ 341

Ходосов Віктор
СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ КІНЕТИЧНОЇ
ТИПОГРАФІКИ В МУЛЬТИМЕДІЙНОМУ ДИЗАЙНІ 346

**ПАНЕЛЬ 5. СУЧАСНІ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ТА ДУХОВНИЙ УНІВЕРСУМ ЛЮДИНИ**

Бачинська Марина
ІДЕЇ ДУХОВНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ МУЛЬТИМЕДІЙНИМИ ЗАСОБАМИ
УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО СЛОВА
В ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДАХ НІЛИ ВОЛОШИНОЇ 349

Брадов Володимир
САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОСОЮЗУ
ЯК ПРОТИДІЯ МАСМЕДІА КРАЇНИ-АГРЕСОРА 361
Вертипорох Вікторія
СТВОРЕННЯ ВРАЖАЮЧИХ ДІЛОВИХ
ІСТОРІЙ З ОСОБИСТІСТЮ У ЦЕНТРІ
ЕКОНОМІЧНОГО СТОРІТЕЛІНГУ 363

Гиріна Тетяна
ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ
ГАЛУЗЕВИХ ЗМК В УКРАЇНСЬКОМУ
ЕКОНОМІЧНОМУ МЕДІАЛАНДШАФТІ 367

Григораш Аліна
МЕДІАУПЕРЕДЖЕНІСТЬ І ПРОПАГАНДА
У ВИСВІТЛЕННІ ВІЙНИ 372

Дашевська Ірина
РОЛЬ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ ЯК НОСІЇВ ЦІННОСТЕЙ 380

Джолос Олег
ЦИФРОВІ МЕДІА НА ПОРОЗІ РЕГУЛЯЦІЇ:
ЗАКОНОДАВЧІ НОРМИ ЄВРОСОЮЗУ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ 383

Досенко Анжеліка
ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ: МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ
НА АУДИТОРІЮ 386

Зайко Леся, Рудик Ангеліна
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ У КОНТЕКСТІ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ:
ПРОПАГАНДА ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ 389

Зайцева Інна, Попко Микола

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЖУРНАЛІСТА
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 393

Зосим Сергій
ГЛОБАЛЬНІ МЕДІА-ГІГАНТИ У ФОРМУВАННІ
ЕКОНОМІЧНИХ НАРАТИВІВ 398

Калита Тетяна
ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДИСКУРСУ
В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ 401

Ключка Сергій
ДІЯЛЬНІСТЬ КОРПОРАЦІЙ У СТРУКТУРІ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ
ЕКОНОМІЧНОГО ЖУРНАЛІСТА 404

Ковпак Вікторія
НОН-ФІКШН ЯК СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНИЙ
ТРЕНД В УМОВАХ ВІЙНИ В ОГЛЯДАХ
ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ 407

Кручко Людмила
БІЗНЕС, ФІНАНСИ ТА ЕКОНОМІКА В ЗМК:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ 413

Макарська Аліна
ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОСМИСЛЕННЯ
НОВИННИХ TELEGRAM-КАНАЛІВ
У СТРУКТУРІ МЕДІАСМАКІВ АУДИТОРІЇ 417

Марцинкевич Дар'я
МОЖЛИВОСТІ НОВИХ МЕДІА У ЖУРНАЛІСТИЦІ: ЮТУБ 423

Міщенко Олексій

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
НА ПОДОЛАННЯ УПЕРЕДЖЕННЯ
ПІД ЧАС СПРИЙНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВОМ В УМОВАХ КРИЗИ.....426

Побережець Ганна
РОЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ
МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ОРІЄНТИРІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....431

Полоз Олена
ІНФОРМАЦІЙНІ ІНТЕРЕСИ ЕКОНОМІЧНОГО
ЖУРНАЛІСТА З УНАОЧНЕННЯ ГАЛУЗЕВИХ
ПОВІДОМЛЕНЬ ЕКСПЕРТНИМИ КОМЕНТАРЯМИ.....436

Салімов Ельдар
ОСМИСЛЕННЯ РОЛІ ВПЛИВОВИХ ОСІБ
У ФОРМУВАННІ НОВИННОГО МЕДІАДИСКУРСУ 439

Санакоєва Наталя, Холодний Павло
ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО МЕДІЙНОГО
ПРОСТОРУ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ 2023 РОКУ
У СВІТІ ТА УКРАЇНІ.....444

Семенюк Ангеліна
ВІЙСЬКОВА ЖУРНАЛІСТИКА
В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ.....448

Сівак Аліна
УКРАЇНСЬКІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ
У ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ.....452

Сукаленко Тетяна, **Шпетна Світлана**
МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕРЕЖЕВОГО
ЩОДЕННИКА ЯК РІЗНОВИДУ ВЕББЛОГУ 458

Сергієнко Тетяна, Бєлова Валерія

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ
У ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ СУСПІЛЬСТВА 464

Турчак Олена
ПРИЧИНИ ПОЯВИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НОВОТВОРІВ
У МАСМЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ 467

Федорчук Георгій
МЕДІАДИСКУРС ФУНКЦІОНУВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСОВОГО
СЕКТОРУ В ЕКОНОМІЧНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ 470

Федорчук Наталя
ОГЛЯД БІЗНЕС-МЕДІА В УКРАЇНІ
ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ 473

Хмелюк Дмитро
ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ВПЛИВУ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА РОЛЬ
СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА В ПОТОЦІ НОВИН 477

Христокін Геннадій
МЕДІАКОНСТРУЮВАННЯ НАРАТИВІВ
МАСОВОЇ СВІДОМОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ 482

Шкільнюк Володимир
ГЛОБАЛЬНІ ЦЕНТРИ ЕКОНОМІЧНОГО
МЕДІАДИСКУРСУ В ЦИФРОВІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ 488

**ПАНЕЛЬ 6. БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Дячук Олена
СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ
АНГЛОМОВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕКЛАМИ 492

**Крайняк Людмила, Дуда Олександра, Рибачок Світлана,
Боднар Ольга, П'ятничка Тетяна**
ПЕРЕКЛАД ЯК ВИД КОМУНІКАЦІЇ 497

Юденкова Олена
РОЛЬ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА МІЖ ЗАКЛАДАМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДПРИЄМСТВАМИ
ЯК СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ТРЕНД 502

Яриновська Катерина
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СУЧАСНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА 509

Трегуб Ангеліна
НАРИСОВІ ФОРМИ СУЧАСНОЇ
ЕКРАННОЇ ДОКУМЕНТАЛІСТИКИ 515

Зикун Наталія,
д-рка наук із соц. ком., професорка,
декан факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна

ЗМІНИ В ЕКОСИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПОКОЛІННЯ ВІЙНИ (2014–2024)

Мова як один із основних чинників національної ідентифікації, як складна система, що перебуває в постійному розвитку, у певні історичні періоди зазнає особливо відчутних змін. Причому, ці зміни торкаються не лише окремих її елементів, вони демонструють глибинне переосмислення ролі, функцій мови, її впливу на носіїв і суспільство загалом, що неминуче відображається й на системі її елементів.

Останніми роками дослідники все частіше говорять про екосистему мови, звертають увагу на екологію мови як одну із передумов сталого розвитку суспільства [9, с. 55]. Соціолінгвістичний термін «екологія мови» використовується у науковому дискурсі для позначення взаємовпливів між мовою і довкіллям через поєднання таких основних параметрів, як цілісність, динамізм, інтерактивність і ситуативна зумовленість [1, с. 24–25]. Вони чітко простежуються на різних хронологічних відтинках розвитку й функціонування мови. Екологія мови – це і наука про мову як середовище, що забезпечує повноцінне життя та розвиток народу, нації, особистості, виступає об'єднавчим чинником збереження державності [12, с. 17]. У контексті цієї науки закономірно говорити й про екосистему української мови, її зміни у відповідь на суспільні завдання й виклики, усвідомлення того, що українська мова, як державна, є важливим складником самобутності й національного надбання України. Тому закономірним є підтримування активності мовного розвитку й оновлення, активізування природних для української мови способів словотворення.

Дослідниками встановлені середні показники мовної динаміки у відносно стабільні періоди розвитку – щороку фіксується й відповідним чином кодифікується словниками орієнтовно 1–1,5 тис. слів з новими формами або значеннями, що засвідчує комп'ютерний Фонд інновацій в українській мові Інституту української мови НАН України [14].

Українська мова оперативно відгукувалася новотворами на всі знакові ситуації й події в житті українського суспільства: події Майдану, Помаранчевої революції, російського вторгнення у 2014 року в Україну, незаконну анексію Криму, на ситуацію з пандемією коронавірусу. Усі ці поворотні моменти ставали поштовхом для генерування й поширення мовних одиниць, які мали на меті не лише позначення фактологічної інформації, а й передавання емоційного стану, транслювання оцінок та ціннісних, естетичних уподобань носіїв мови [5, с. 37–38].

Особливо активний сплеск динаміки мовної системи зафіксований із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року, коли мова продемонструвала свою силу, міць, системну спроможність опиратися злу й стати інструментом боротьби за свободу, визволення. Як образно говорив Т. Кремінь, українська мова «24 лютого 2022 року розпочала свій вирішальний контрнаступ. Мова стала не лише засобом комунікації, а й маркером ідентичності, а оборона мовних кордонів – одним з наріжних каменів нашої цілісності та суверенітету» [7]. У цьому контексті знаковим видається факт, що, відповідно до видання «Короткий словник синонімів української мови», у якому розроблено 4279 синонімічних рядів, найбільшу кількість синонімів має слово «бити» – 45 синонімів [3]. Мова перетворилася на інструмент опору, стала дошкульною зброєю.

Значна частина емоційнх, експресивних, подеколи жартівливо-іронічних, а то й саркастичних номінацій, які почали виникати вже в перші дні й тижні війни, була наділена переносним значенням. Серед них, за результатами моніторингу ЗМІ й соціальних мереж протягом лютого-березня 2022 року, фіксувалися слова, утворені за продуктивними словотвірними моделями, переважно афіксальним способом. Значну частину таких новотворів становили дієслова: 1) утворені від назв населених пунктів (*чорнобаїти, відірпінити, гостомелити* тощо); 2) від прізвищ політичних, публічних, медійних персоналій, у тому числі – історичних (*макронити, шольцнути, меркелювати, шойгувати, кадирити, кімити, арестовити, бандерити* тощо); 3) від назв організацій і видів занять (*НАТОвати* («петляти»), *волонтерити, теробороніти*); 4) від видів озброєння (*байрактарнути, джавелінити*) тощо. Аналіз таких лексем-сленгізмів і їхня подальша доля в лексиконі дають підстави говорити про те, що їх виникнення зумовлене не стільки завданням об'єктивного номінування, скільки стало засобом зняття емоційної напруги, інструментом творення образу ворога [5]. "Українська мова перестала бути тільки засобом спілкування. Вона стала маркером ставлення до війни" [8]. І основним полігоном, де відбувалися зміни, де проходив відбір одного із найбільш життєздатних лексичних варіантів, де формувалася нова мовна норма, були засоби масової комунікації, медійні тексти.

Мова вже в перші місяці повномасштабної війни поповнилася значною кількістю іменників, серед яких номінації захисників і засобів боротьби й опору (*тероборонівці, кіберпартизани, бандеромобіль*). Низка лексем вказувала на особливий технологічний характер сучасної війни й цифрові її інструменти, які давали помітний ефект, – це новотвори з елементом є- для називання нових інформаційних продуктів, пов'язаних із мобільним застосунком «Дія», своєрідним брендом цифрової держави: *єДокумент, єДопомога, єВорог, єБайрактар, єМогила*, пізніше додалися *єВідновлення. єОселя*. Дошкульні, принизливі, спопеляючі назви стосувалися номінацій ворога: *тікток-війська, тікток-воїни, свинособаки, орки*. Такі неологізми репрезентовані здебільшого у розмовному та публіцистичному стилях. Продукування лексем *чебурнет, путлєрнет, тристаграм, свинособаки, орки, тікток-війська* тощо стало свідченням сатиричного потенціалу мовних засобів, ефективності сміхових форматів як засобу опору ворогові у скрутні історичні періоди українців до застосування. Адже сміх в усі часи, маючи виразне соціальне спрямування, був ефективною формою критики, знищення, боротьби з агресією [6, с. 34]. І нові суспільні умови вкотре викликали до життя сміхову, викривальну форму мовного спротиву, уже в нових, сучасних формах, зокрема, у вигляді мемів; авторами низки досліджень зафіксовано значну кількість стійких зворотів, фразеологізмів, які набували активного використання на різних етапах воєнних дій [4, с. 300].

Нині ведеться, можливо, певною мірою хаотична, проте достатньо масова безпосередня фіксація воєнного досвіду мовного розвитку. Вона має різні формати: медіатексти, рефлексування на сторінках у соціальних мережах, документальна проза, художні тексти, виступи й есе, дослідницька діяльність наукових установ. Попереду – період більш системного й прискіпливого аналізу.

Однак нині ми, очевидно, уже можемо говорити про особливе мовне покоління війни, покоління, виховане війною, оскільки мілітарні елементи й лексеми опору й боротьби продукуються в українській мові з різною інтенсивністю уже протягом десяти років, починаючи з 2014. Нині, після лютого 2022, найпотужнішим у кількісному відношенні пластом серед новотворів залишається «військова субстандартна лексика», яка об'єднує різні соціально-функціональні класи слів, що використовуються у військовій мові в неформальному спілкуванні, а саме жаргонізми, сленгізми та сленгові фразеологічні вирази [10, с.138]. Війна змінила й ставлення громадян, особливо молоді, чиє дорослішання й громадянське змужніння відбувалося в цей період, до української мови як до засобу ідентифікації й диференціювання, багаторазово збільшила кількість її носіїв і прихильників, поглибила усвідомлення важливості її функцій.

Оновлення мовної системи триває. Формуються нові синонімічні ряди, нові слова на позначення нових видів озброєння, оскільки ЗСУ модернізуються, послідовно запроваджуючи нові стандарти діяльності. «Мова шукає способи відображення досвіду війни» [15], і це повною мірою виявляється у її словниковому масиві, в активності мовних засобів. Головним словом 2023 року за версією словника сучасної української мови та сленгу «Мислово», який уже вдесяте обирає слово року за критеріями популярності та суспільної значущості, стало слово «*мобілізація*». Термін перебував у центрі суспільної дискусії протягом усього року, потіснив слово «*контрнаступ*». Інші претенденти на звання слова року теж входили в смислове поле війни: «*ухилянт», «блокада / деблокада*» (блокада росією українських морських портів та їх частковою деблокадою завдяки знищенню потужностей Чорноморського флоту рф; недружні дії польських перевізників та фермерів, які блокують кордон, завдаючи шкоди українській економіці), «*позиційна війна*», «*дрон*». Єдиним словом із загальносвітового контексту у цьому списку стало *ШІ* (штучний інтелект), хоча і його присутність пов'язана з інтеграцією ШІ у військові системи [2].

Загалом можна говорити про такі тенденції в характеристиках мовної екосистеми:

1. Виразна актуалізація ідентифікаційної функції української мови. Вона стала визначальним маркером у диференціюванні "свій – чужий". Причому нині в мовній системі для позначення ворога, його характеризування «толеруються явища, що раніше допускалися значно меншою мірою, наприклад, мова ненависті» [семків], а то й засоби, які перебувають за межами літературної норми. Нині спостерігається розширення допустимих меж стилістичного використання ненормативної лексики, яка в особливих історичних обставинах набуває ідеологічно-мотиваційного звучання і значення, сприймається як тимчасово виправдана;

2. Відбувається активне й послідовне очищення мови від росіянізмів, звичні в попередні періоди кальковані слова й словосполучення замінюються створеними за українськими словотвірними схемами;

3. Мова стає більш «економною», лаконічною – і в плані форми окремих мовних засобів, і в плані обсягу текстів [15]. «Мова війни – пряма, як наказ, що не може мати подвійного трактування чи якому необхідне якесь уточнення. Ми говоримо чіткіше, простіше, рубаними фразами, економлячи час одне одного і насичуючи розмову інформацією» [11]. Очевидно, що така особливість мови війни, як «повернення до найпростіших засобів комунікації» [11], може стати визначальною і в наступні періоди і з часом відбуватиметься поступове зближення літературної й розмовної форм мови;

4. Активно й помітно оновлюється лексичний склад, зростає активність слів, які не належали у попередні періоди до активного словника широкого загалу (*біженці, переселенці, волонтери, добровольці, допомога, гуманітарна допомога, геноцид, терор* тощо). Значна кількість давно вживаних слів набуває абсолютного нового значення (наприклад, *паляниця, їжак, приліт, тривога, бавовна*);

5. Активно поповнюється словниковий запас української мови емоційно-оцінними неологізмами. Інколи автори їх називають «словами-наслідками війни» [13]. Мова війни – гостра, експресивна, образна, характеризується відносною ненормативністю (і тут мається на увазі не лише обсценна лексика, а й інші відхилення від усталеної літературної норми);

6. Значна кількість мовних засобів є ситуативними, характеризуються певною функціональною недовговічністю (деякі слова, легко впізнавані й охоче відтворювані, повторювані широким загалом у перші дні повномасштабного російського вторгнення, дещо втрачають свою експресію у наступні періоди: *меркелювати, байденкувати, макронити, тікток-війська*, вони зрозумілі лише в певному історичному контексті. Аналіз новотворів, моніторинг їхнього вживання у різні періоди засвідчує переважно неофіційний, розмовний, сленговий характер більшості з них [5, с. 47–48].

7. Збільшується кількість винятків у застосуванні правописних норм, зокрема у правилах вживання великої/малої літери як форми мовного опору й неприйняття, заперечення – у власних назв одіозних, сумно відомих постатей, географічних назв країни-агресора тощо (*рф, кремль, днр, лнр, державна дума, білорусь тощо*).

Усі ці зміни в екосистемі української мови, як своєрідної вербальної зброї проти ворожої агресії, на сучасному етапі функціонування сприяють виконання нею повною мірою важливої функції забезпечення національної ідентичності, допомагають тримати оборону на інформаційно-комунікаційному фронті, формують новий інструментарій конструювання мовної картини світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажнюк Б. Екосистема української мови. *Українська мова у світі* : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, 17 серпня 2018 р. Львів, 2018. С. 24–29. URL : http://miok.lviv.ua/wp-content/uploads/2018/12/Збірник-матеріалів-Конференції2018.pdf

2. В Україні обрали головне слово 2023 року. 2024. 7 січня. URL : https://vsn.ua/news/v-ukrayini-obrali-golovne-slovo-2023-roku-36503

3. День української письменності та мови 2023: нова дата і історія свята. URL : https://chas.news/news/den-ukrainskoi-pismennosti-ta-movi-2023-nova-data-i-istoriya-svyata

4. Єльнікова Н. Неологізми у медіатекстах періоду воєнного стану в Україні. URL : https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d7fa6217-97aa-42a9-9452-699fabefef97/content

5. Зикун Н. Розвиток мовної системи в умовах воєнного стану: аналіз новотворів (неологізмів). Законодавче забезпечення формування та реалізації державної політики України в умовах воєнного стану : колективна монографія. У 4 томах / за заг. ред. : Р. О. Стефанчук, І. М. Мищак, Л. А. Савченко ; Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2022. Т. 3 : Забезпечення прав і свобод людини в умовах воєнного стану: правові, психологічні, соціогуманітарні аспекти. С. 37–62.

6. Зикун Н. І. Сатирична публіцистика Наддніпрянщини в інформаційному просторі України: становлення, розвиток, жанрово-тематичні форми : монографія. Київ : Алерта, 2015.

7. Ї проти Z: як українська мова стала зброєю, символом спротиву і лінією оборони. URL : https://24tv.ua/education/mizhnarodniy-den-ridnoyi-movi-yak-ukrayinska-mova-stala-simvolom_n2259609

8. Кремінь Т. Як зміцнювати державну мову і протидіяти мові війни. URL : https://lb.ua/blog/taras_kremin/593774_yak_zmitsnyuvati_derzhavnu_movu_i.html

9. Лисиченко Л. А., Богданова І. Є., Промська А. С. Екологія мови – запорука сталого розвитку українського суспільства. *Техногенно-екологічна безпека* : науково-технічний журнал. 2020. 8 (2). С. 55–59.

10. Мельник П., Юрковська М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення. URL : https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11258

11. Михед О. Мова війни. URL : https://pen.org.ua/mova-vijni

12. Сербенська О. Сучасна українська термінографія і проблеми екології мови. *Вісник Нац. ун-ту «Львів. політ». Серія «Проблеми української термінології».* 2002. № 453. С. 17–20.

13. Скажи «паляниця»: як українська мова поповнилась новими фразами під час війни. URL : https://versii.if.ua/novunu/skazhy-palyanyczya-yak-ukrayinska-mova-popovnylas-novymy-slovamy-ta-krylatymy-frazamy-povyazanymy-z-vijnoyu-video/

14. Стало відомо, скільки нових слів з'явилося в українській мові. URL : https://ukrrain.com/stalo_vidomo-_skilki_novih_sliv_zyavilosya_v_ukrainskij_movi.html

15. Хейтспіч, суржик та мовна толерантність. Літературознавець Ростислав Семків про мову війни. URL : https://suspilne.media/culture/405251-hejtspic-surzik-ta-movna-tolerantnist-literaturoznavec-rostislav-semkiv-pro-movu-vijni/